

ÜRDÜN

GIDA SEKTÖRÜ PAZAR ARAŞTIRMASI RAPORU

Tarih: 2025-Nisan

Raporu Hazırlayan: Amman Ticaret Müşavirliği

1. Ülke Pazarında Gıda Sektörü

1.1 İlgili Sektörde Üretim

Ürdün çoğu tarım ürününde yurt içi talebi karşılamak için ithalata bağımlıdır ve tarım ürünleri dış ticaretinde açık yıldan yıla artış göstermektedir. Tarımsal ihracat 2016-2022 yılları arasında ortalama 1.324 milyon ABD doları, ithalat ise aynı dönemde ortalama 4.256 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiş bulunmaktadır. Ürdün'ün en önemli tarımsal ithalatında buğday ve diğer tahıl ürünleri öne çıkmakta, son dönemlerde arpa ve mısıra olan talepte de artış gözlenmektedir.

Ürdün'de tarım sektörü mütevazı bir öneme sahiptir ve son birkaç yıl içinde GSYİH'nın yaklaşık % 4-6'sını oluşturmaktadır. Sektör genel olarak küçük arazi işletmeleri, yetersiz üretim politikaları, yetersiz sulama sistemleri, teknoloji ve pazarlamaya sınırlı yatırım ile tanımlanmaktadır.

Ürdün'deki çiftçilik / tarım tedarik zinciri yüksek oranda parçalanmış olup, Ürdün'deki çiftliklerin %99'u azami 30 dönüm veya daha az bir alanda faaliyet gösteren küçük işletmeler olarak sınıflandırılmıştır. Tatlı su kaynaklarının eksikliği, Ürdün'deki tarım sektörünün büyümesi için sürekli bir engel oluşturmakta olup, yağmurla beslenen tarım uygulamaları tarım faaliyetlerinin % 87'sini oluşturmaktadır.

Meyve ve sebze üretimi ile hayvancılık faaliyetleri, son yıllarda, komşu ülkelerdeki ticaret durumunun kötüleşmesi ve sınır kapılarının kapatılması nedeniyle sekteye uğramıştır. Ürdün'ün meyve ve sebze ihracatı için hedef pazarlar öncelikle Orta Doğu bölgesidir ve geleneksel olarak Irak, Körfez ülkeleri, Lübnan ve Suriye'yi kapsamaktadır.

Hayvancılık alt sektörü, öncelikle kümes hayvanları ve süt sığırcılığı üretiminden oluşmaktadır ve toplam tarımsal üretimin yaklaşık % 60'ını oluşturmaktadır. Hükümet verileri, kümes hayvanı eti ve yumurta kategorilerinin iç tüketim ihtiyaçlarını karşılayacak kadar üretken olduğunu gösterirken, kırmızı et üretimi tüketim ihtiyacının yaklaşık %30'unu, süt ve süt ürünleri üretimi ise tüketim ihtiyacının önemli bir bölümünü karşılamaktadır. Bu alt sektörde büyümenin önündeki başlıca engeller arasında sınırlı yem ve su kaynakları, aşırı otlatma, meraların bozulması ve gerekli veterinerlik hizmetlerinin kalitesinin düşmesi yer almaktadır.

Ürdün, gıda ithalatına bağımlı bir ülke olarak sınıflandırılmaktadır ve bu durum gıda güvenliği üzerinde ciddi riskler yaratmaktadır. Ülkede gıda güvenliğinin genel durumu şu şekilde özetlenebilir:

- **Nüfus:** 11.8 milyon kişi
- **Gıda Tüketimi:** 2024 yılında toplam gıda tüketimi 5.4 milyon ton olarak kaydedilmiştir (2023'te bu rakam 5.1 milyon tondur).
- **Kendine Yeterlilik:** Ürdün, yalnızca süt ürünleri gibi bazı kategorilerde kısmen kendine yeterlidir. Ancak tahıl, şeker ve bitkisel yağlar gibi temel ürünlerde ciddi dışa bağımlılık söz konusudur.
- **Yerel Gıda Üretimi:** Ülke, yerel üretimin düşük olduğu temel gıda ürünlerinde ithalat yoluyla ihtiyaçlarını karşılamaktadır.

Ürdün, Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) tarafından gıda ithalatına bağımlı bir ülke olarak tanımlanmıştır. Yerel üretim bazı ürünlerde yeterli olsa da, temel gıda ürünlerinin büyük bir kısmı ithalat yoluyla sağlanmaktadır.

2024 yılı itibarıyla bazı temel gıda ürünlerinin kendine yeterlilik oranları:

- **Tahıllar:** %4.3
- **Şeker:** %0
- **Bitkisel yağlar:** %13.8
- **Kırmızı et:** %26.4
- **Tavuk eti:** %83.5
- **Süt ve süt ürünleri:** %100

Tablo: Gıda Ürünleri Kendine Yeterlilik Oranları (2024)

Gıda Ürünü	Yerel Üretim (ton)	İthalat (ton)	Toplam Tüketim (ton)	Kendine Yeterlilik Oranı (%)
Tahıllar	107,959	2,393,504	2,501,463	4.3
Şeker	0	371,291	371,291	0
Bitkisel yağlar	24,402	155,397	179,799	13.8
Kırmızı et	29,755	112,556	142,311	26.4
Tavuk eti	195,626	37,601	233,227	83.5
Süt ve süt ürünleri	410,174	0	410,174	100

Bu tablo, Ürdün'ün özellikle tahıl, şeker ve yağ gibi ürünlerde büyük ölçüde ithalata bağımlı olduğunu göstermektedir.

1.2 Ortalama Üretici Fiyatları

Son yıllarda gıda fiyatlarındaki küresel artış, özellikle ithalata bağımlı ülkeler için ciddi bir tehdit oluşturmaktadır. Ürdün gibi ülkelerde, bu fiyat artışlarının hem ekonomik hem de sosyal etkileri gözle görülür şekilde artmaktadır.

- **Tahıllar:** Küresel piyasalarda buğday ve mısır gibi temel tahılların fiyatlarında %10 ile %16.3 arasında artış görülmüştür.
- **Bitkisel Yağlar:** Ayçiçek yağı, soya yağı gibi ürünlerde fiyat artışı %20 seviyelerine ulaşmıştır.
- **Şeker:** Şeker fiyatlarında küresel ölçekte %12.1 oranında bir artış yaşanmıştır.
- **Kırmızı Et ve Hayvansal Ürünler:** Küresel kırmızı et fiyatları %10 artarken, süt ve süt ürünlerinde de benzer bir artış gözlenmiştir.

Ürdün'de bir ailenin toplam gelirinin %28 ila %46'sı gıda harcamalarına ayrılmaktadır.

- Yıllık Ortalama Gıda Harcaması: 12,236 Ürdün Dinarı
- Yıllık Ortalama Gelir: 11,242 Ürdün Dinarı

Bu durum, bir ailenin yıllık yaklaşık 1,000 Ürdün Dinarı açık verdiğini göstermektedir. Ayrıca ithalata olan bağımlılık nedeniyle temel gıda fiyatlarının artışı, bu açığı daha da büyötmektedir.

Ürdün’de temel gıda fiyatlarında yaşanan artış şu şekilde olmuştur:

Ürün Grubu	2022 Ortalama Fiyatı	2024 Ortalama Fiyatı	Artış Oranı (%)
Tahıllar	0.8 ton/aile	1.1 ton/aile	%34.6
Şeker	122 kg/aile	162 kg/aile	%32.9
Bitkisel Yağlar	87 kg/aile	77 kg/aile	-12.2
Süt ve Süt Ürünleri	457 kg/aile	410 kg/aile	-10.3

Artışlar, ithalat bağımlılığı yüksek ürünlerde daha belirgin olmuştur. Ancak bitkisel yağlar ve süt ürünlerinde tüketim düşüşü yaşanmıştır.

1.3 İlgili Sektörde Üretici Yerli Firmalara ve Üretici Birlikleri/Derneklerine İlişkin Bilgiler

Ürdün'deki başlıca yerli gıda üretici firmaları:

- **Manaseer Food** : Ürdün'ün önde gelen holdinglerinden Manaseer Group'un bir parçası olan Manaseer Food, "Terra Rossa" markası altında zeytinyağı üretimi yapmaktadır. Ayrıca, atıştırmalıklar ve temel gıda ürünleri üretimi de bulunmaktadır.
- **Al-Shahd Food Industries**: 2005 yılında kurulan Al-Shahd, meyve suları, alkolsüz içecekler ve arpa bazlı içecekler üretmektedir. Hijazi & Ghosheh Grubu'na bağlı olan firma, Ürdün'deki önemli içecek üreticilerindendir.
- **Jordanian Advanced for Food Industry**: 2006 yılında kurulan bu firma, dana ve tavuk etinden çeşitli soğutulmuş ve konserve et ürünleri üretmektedir. İslami usullere uygun kesim yaparak, yüksek kaliteli et ürünleri sunmaktadır.
- **Al Bayrouthy**: 1980 yılında kurulan Al Bayrouthy, konserve baklagiller, baharatlar, kekik ve "freekeh" gibi ürünlerin üretiminde uzmanlaşmıştır. Firma, Ürdün'deki en eski konserve üreticilerinden biridir.

Ürdün'deki gıda üretici birlikleri ve dernekleri:

- **Jordan Exporters and Producers Association for Fruits and Vegetables (JEPA)**: JEPA, Ürdün'deki meyve ve sebze üreticilerini temsil eden bir dernektir. Üreticilere teknik destek, danışmanlık ve ağ oluşturma fırsatları sunarak, ürünlerin yerel ve uluslararası pazarlarda rekabet gücünü artırmayı hedeflemektedir.

- **Jordan Dates Association (JODA):** 2005 yılında kurulan JODA, Ürdün'deki hurma üreticilerini temsil etmektedir. Dernek, hurma sektörünün sürdürülebilirliğini ve kalitesini artırarak, Ürdün hurmasının küresel pazarda daha fazla pay almasını amaçlamaktadır.
- **General Association for Foodstuffs Merchants:** Bu dernek, Ürdün'deki gıda tüccarlarını bir araya getirerek, sektördeki farkındalığı artırmakta ve üyelerine çeşitli hizmetler sunmaktadır.

1.4 Gıda Sektöründe Perakende ve Toptan Satışlara İlişkin Bilgi

Ürdün'de gıda sektörünün perakende ve toptan satış kanalları, ekonomik koşullar, tüketici tercihleri ve bölgesel gelişmelerle şekillenmektedir. Yerel üreticilere ve markalara olan ilgi artarken, fiyat hassasiyeti ve ürün çeşitliliği de tüketici davranışlarını etkilemektedir.

Perakende Gıda Sektörü

2024 yılında Ürdün'ün perakende gıda satışları 10,8 milyar ABD dolarına ulaşmıştır. 2025 yılı için %2,6'lık bir büyüme öngörülmektedir.

Öne Çıkan Perakende Zincirleri

- **Hypermax:** Majid Al Futtaim, Carrefour'un Ürdün'deki faaliyetlerini sonlandırarak yerine yerel odaklı Hypermax zincirini başlatmıştır. Bu değişim, tüketici tercihlerini ve yerel ürünlere olan talebi yansıtmaktadır.
- **Safeway ve Cozmo:** Bu zincirler, orta ve üst gelir grubuna hitap eden geniş ürün yelpazesi ve ithal ürünlerle pazarda önemli bir konuma sahiptir.

Toptan Gıda Sektörü

2024 yılında Ürdün'ün toptan satış fiyat endeksi %1,25 artarak 107,89 puana ulaşmıştır.

Toptan Satış Kanalları

- **Amman Merkezli Toptancılar:** Ürdün'ün başkenti Amman, ülkenin en büyük toptan gıda pazarlarına ev sahipliği yapmaktadır.
- **Bölgesel Dağıtım Merkezleri:** Zarqa ve Irbid gibi şehirlerde bulunan dağıtım merkezleri, ülke genelindeki perakendecilere ürün tedarikinde önemli rol oynamaktadır.

2. Ülkenin Sektörde Dış Ticareti

2.1 Gıda Sektöründe Ülkenin En Fazla İthalat Gerçekleştirdiği İlk 10 Ülke

İhracatçı Ülkeler	2019	2020	2021	2022	2023
Saudi Arabia	342,735	375,875	467,091	560,679	538,072
Brazil	326,236	244,627	250,814	386,352	379,317
Romania	279,990	332,447	566,987	832,870	342,334
Argentina	253,394	257,956	364,221	447,247	303,972
India	183,659	173,254	184,823	351,993	300,941
Egypt	195,268	236,047	249,582	261,291	267,837
Australia	104,134	87,389	56,162	264,891	237,680
United States of America	213,298	217,265	226,577	217,768	217,850
United Arab Emirates	134,102	165,009	154,570	193,643	211,423
Russian Federation	146,575	119,673	98,233	68,314	148,904
Türkiye	79,057	85,517	86,589	134,705	119,839
Genel Toplam (Bin USD)	3,725,843	4,008,883	4,478,033	5,740,399	5,141,635

Bu ülkeler, Ürdün'ün gıda ürünleri ithalatında en büyük paya sahip olup, çeşitli gıda maddeleri ve tarım ürünleri tedarik etmektedirler.

2024 yılına ait genel ithalat verileri, Çin'in Ürdün'ün en büyük ithalat ortağı olduğunu göstermektedir. Ancak, bu veriler tüm ürünleri kapsamakta olup, gıda ürünlerine özel bir ayırım sunmamaktadır.

Ürdün'ün gıda ithalatında bu ülkelerle olan ticari ilişkileri, ülkenin gıda arz güvenliği ve ekonomik dengeleri açısından önemli bir rol oynamaktadır. Bu ülkelerden yapılan ithalat, Ürdün'ün iç tüketim ihtiyaçlarını karşılamada ve gıda sektörünün sürdürülebilirliğini sağlamada kritik bir öneme sahiptir.

2.2 Gıda Sektöründe Ülkenin En Fazla İhracat Gerçekleştirdiği İlk 10 Ülke

İthalatçı Ülkeler	2019	2020	2021	2022	2023
Saudi Arabia	259,344	321,699	413,137	493,805	560,092
Iraq	167,333	162,368	154,910	171,881	202,763
Kuwait	192,086	173,657	161,517	114,998	121,639

United Arab Emirates	87,873	82,229	86,881	104,182	116,178
Qatar	42,468	43,506	61,629	84,134	90,911
United States of America	17,046	24,192	31,980	32,242	74,678
Syrian Arab Republic	31,644	23,387	38,130	61,598	53,029
Bahrain	53,674	48,451	47,783	49,807	49,452
Free Zones	51,341	51,164	46,076	44,772	44,882
Yemen	26,314	24,140	23,841	34,298	42,423
Türkiye	15,831	11,697	9,648	6,535	10,878
Genel Toplam (Bin USD)	1,118,938	1,150,745	1,340,386	1,464,192	1,670,693

2.3 Gıda Sektöründe Ülkenin Altılı Tarife Bazında En Fazla İthalat Yaptığı Ürünler (10 ürün)

Ürün	2019	2020	2021	2022	2023
100390 – Arpa (tohumluk olmayan)	213.410	121.383	222.403	420.571	331.363
100630 – Yarı/Tamamen öğütülmüş pirinç	198.635	194.317	178.797	258.139	249.132
170199 – Katı şeker ve saf sakkaroz	117.769	162.509	152.362	230.275	240.352
210690 – Gıda hazırlıkları (n.e.s.)	166.108	155.338	185.126	219.223	236.995
010410 – Canlı koyun	47.362	149.012	203.725	270.740	204.800
230400 – Yağlı tohum küspe ve kalıntılar	139.882	144.735	177.490	232.384	202.921
100590 – Mısır (tohumluk olmayan)	161.400	162.638	235.546	305.957	200.101
100119 – Durum buğdayı (tohumluk olmayan)	202.814	215.119	299.335	423.989	195.160
090111 – Kahve (kavrulmamış, kafeinli)	59.187	78.802	92.428	118.349	151.550

040690 – Peynir (taze hariç)	87.863	98.787	98.100	123.724	114.302
Tüm Ürünler (Toplam)(Bin USD)	19.336.709	17.006.883	21.542.435	27.364.057	25.707.802
Tarım Ürünleri (Toplam) (Bin USD)	3.725.843	4.008.883	4.478.033	5.740.399	5.141.635

2.4 Gıda Sektöründe Ülkenin Altılı Tarife Bazında En Fazla İhracat Yaptığı Ürünler (10 ürün)

Ürün	2019	2020	2021	2022	2023
010410 – Canlı koyun	157.005	149.968	126.542	167.803	158.787
210690 – Gıda hazırlıkları (n.e.s.)	68.353	59.916	60.510	76.407	138.957
070200 – Domates, taze veya soğutulmuş	120.289	101.396	94.200	73.286	107.224
080930 – Taze şeftali (nektarin dahil)	55.415	55.072	128.980	66.586	90.252
080410 – Taze veya kurutulmuş hurma	22.333	29.056	40.374	40.263	58.939
070960 – Biber türleri (Capsicum veya Pimenta), taze veya soğutulmuş	47.480	35.596	37.569	40.777	58.406
160250 – Sığır etinden mamul veya konserve et ürünleri (sucuk ve benzeri hariç)	36.032	55.584	55.853	72.617	57.801
230990 – Hayvan yemi türü hazırlıklar (perakende satış için köpek/kedi maması hariç)	31.013	52.703	46.135	62.547	57.708
200599 – Sirke dışında hazırlanmış/konserve edilmiş sebzeler (dondurulmamış)	17.337	22.992	22.952	36.833	41.266
240311 – Nargile tütününü (tütünsüz olanlar hariç)	45.936	33.640	39.647	36.059	36.753
Tüm Ürünler (Toplam) (Bin USD)	8.312.917	7.943.245	9.356.550	12.779.807	12.589.565
Tarım Ürünleri (Toplam) (Bin USD)	1.118.938	1.150.745	1.340.386	1.464.192	1.670.693

3. Gıda Sektöründe Türkiye-Ürdün İkili Ticareti

2023 yılında Türkiye ile Ürdün arasındaki gıda sektörü ticareti, toplam ticaret hacminin önemli bir bölümünü oluşturmuştur. İki ülke arasındaki ticaret hacmi 1,1 milyar doları aşarken, gıda ürünleri bu hacmin içinde dikkate değer bir paya sahiptir.

3.1. Türkiye'nin Ürdün'e Gıda Ürünleri İhracatı

Türkiye'nin Ürdün'e gerçekleştirdiği toplam ihracat 786,2 milyon dolar olup, bunun yaklaşık 100 milyon doları gıda ve tarım ürünlerinden oluşmaktadır. Başlıca ihraç edilen gıda ürünleri şunlardır:

- Tahıl, un, nişasta, süt ürünleri ve ilgili ürünler: 19,78 milyon dolar
- Süt ürünleri, yumurta, bal ve yenilebilir diğer hayvansal ürünler: 15,51 milyon dolar
- Balık, kabuklu deniz ürünleri ve diğer su ürünleri: 12,59 milyon dolar
- Hayvansal ve bitkisel yağlar ile bunların türevleri: 11,94 milyon dolar
- Şeker ve şekerli mamuller: 11,69 milyon dolar
- Sebze, meyve ve kuruyemiştenden elde edilen gıda hazırlıkları: 8,59 milyon dolar
- Çeşitli yenilebilir hazırlıklar: 6,01 milyon dolar
- Kakao ve kakao ürünleri: 4,89 milyon dolar

Ayrıca, Türkiye'den Ürdün'e yapılan et, balık ve deniz ürünleri hazırlıkları ihracatı 2023 yılında 868,4 bin dolar olarak gerçekleşmiştir. Bu kategoride en yüksek payı 674,24 bin dolar ile sucuk ve benzeri ürünler oluşturmuştur.

3.2. Ürdün'ün Türkiye'ye Gıda Ürünleri İhracatı

Ürdün'ün Türkiye'ye gerçekleştirdiği toplam ihracat 119,62 milyon dolar olup, gıda sektörü bu toplamın küçük bir kısmını oluşturmaktadır. Başlıca ihraç edilen gıda ürünleri şunlardır:

- Gübreler: 32,29 milyon dolar
- Tuz, kükürt, taş, alçı, kireç ve çimento: 23,45 milyon dolar
- İnorganik kimyasallar ve değerli metal bileşikler: 7,44 milyon dolar
- Tütün ve tütün yerine geçen ürünler: 4,55 milyon dolar
- Yenilebilir meyveler, kuruyemişler ve turuncgil kabukları: 1,65 milyon dolar

Bu veriler, Türkiye'nin Ürdün'e gıda ürünleri ihracatında güçlü bir pozisyona sahip olduğunu, Ürdün'ün ise Türkiye'ye daha sınırlı miktarda gıda ürünü ihraç ettiğini göstermektedir.

4. Sektörde İhracat Yoluyla Pazara Giriş

4.1 Sektör İçin Hedef Bölgeler/Şehirler/Eyaletler

Ürdün nüfusunun çoğunluğu başkent Amman'da bulunmakta olup, ticari faaliyetler yoğunlukla başkentte gerçekleştirilmektedir. Bununla birlikte, Ürdün'ün Dünyaya açılan kapısı konumunda bulunan Akabe Bölgesi ve burada yer alan Akabe Limanı ticari sevkiyatların gerçekleştirildiği en önemli merkezlerden biridir.

Öte yandan, Ürdün'ün kuzey bölgesinde yer alan İrbid şehri gelişen bir bölge olarak öne çıkmakta olup, özellikle Suriye'deki normalleşmenin ardından bu bölgede ticari faaliyetlerin arttığı gözlenmektedir.

4.2 Sektörde Önde Gelen Firmalar ve Pazarın Yapısı

4.2.1 İlgili Oda/Birlik/Dernek/STKlar ve İletişim Bilgileri

-Ürdün Ticaret Odaları Birliği

http://www.jocc.org.jo/index_en.p

Tel: 962-6-5902040 / Fax: 962-6-5902051

E-mail: info@jocc.org.jo

-Amman Ticaret Odası

<http://www.ammanchamber.org.jo/default=n>

Tel:-00962 6 5666151 / Fax:-00962 6 5666155

info@ammanchamber.org.jo

-İrbid Ticaret Odası

<http://www.icc.org.jo/>

Tel:-00962 2 7242077 / Fax:-00962 2 7242072

E-mail: info@icc.org.jo

-Aqaba Ticaret Odası

www.aqabacc.org

Tel:-00962 3 201 2235 / Fax:-00962 3 2013070 / Cep:-00962 5111805

info@aqabacc.org

- Ürdün Çiftçiler Birliği

Tel-00962 64204663 \ 64204659 \ 64204152 - CEP -00962 79 6171111

Fax-00962 064204173

E-mail: jfu@accessme.com.jo ; ma_aloran@yahoo.com / <http://www.jfu.org.jo/>

- Jordan Exporters and Producers Association for Fruit and Vegetables (JEPA)

Ürdün Sebze Meyve Üreticileri Derneği

<http://www.jepa.org.jo/>

- General Association for Foodstuff Traders

Mr. Khalil Al-Haj Tawfeeq- Chairman

Mr. Zuheir Harb- General Director

E-mail: info@gafjo.org / www.gafjo.org

Tel:-00962 6 5690540 / Fax:00962 6 5690539

- Jordan Cooperative Corporation

Mr. Abdelfattah Alshalabi – General Manager

Tel. +962 6 5661514-3 / 5665170-1 & 2

Fax. +962 6 5695803

P.O.Box 1343 Amman-Jordan

E-mail: gm@jcc.gov.jo & infojcc@jcc.gov.jo

<http://jcc.gov.jo/>

- Jordan Food & Drug Administration

Tel. +962-6-5632000 - 4602550

Fax. +962 6 5105916 - 5105893 - 5230376

P.O.Box. Amman - Jordan 11181- 811951

E-mail: info@jfda.jo / <http://www.jfda.jo/>

4.2.2 Varsa İthalatçı Firma Bilgisi Alınabilecek Açık Kaynaklar

Firma taleplerinin ortak bir platform üzerinden etkin bir şekilde takip edilerek cevaplandırılması ve Ticaret Bakanlığının diğer birimlerinin de olası katkılarının alınabilmesini teminen, firma taleplerinin Ticaret Bakanlığınca kurulan Müşavire Danışın Sistemi üzerinden iletilmesi gerekmektedir.

Bu çerçevede, Ürdün’de ilgili sektörlerde yer alan ithalatçı bilgileri ile diğer pazara giriş koşullarına ilişkin bilgi taleplerinin <https://musaviredanisin.ticaret.gov.tr/> linki üzerinden iletilmesi halinde en kısa sürede firmalarımıza detaylı bilgilerin sunulması mümkündür.

Ayrıca, Ürdün’de yerleşik firmaların çoğunluğunun kayıtlı olduğu Amman Ticaret Odası tarafından firmalarımızın tanıtıcı bilgilerinin Oda üyeleriyle paylaşılması mümkün bulunmaktadır. Bu kapsamda, Firmanıza ait detaylı bilgilerin (firma künyesi, iletişim bilgileri, ilgi duyulan sektör/ürün veya ürün grubu vb.) Amman Ticaret Odası e-posta adresine (info@ammanchamber.org.jo) İngilizce veya Arapça olarak iletilmesi halinde, firmanızın tanıtımı anılan Oda’nın web sitesinde yayımlanacaktır.

4.3 Sektörün İthalatında Zorunlu Belgeler

Ürdün’de gümrük kontrolüne yönelik her türlü ithal eşya için gerekli olan başlıca belgeler şunlardır:

- İthalat İzni veya Lisansı
- Gümrük beyannamesi
- Kıymeti, ağırlığı, navlun ve sigorta masraflarını gösteren Ticari Fatura
- Konşimento (Denizcilik veya Hava Konşimentosu)
- Menşe ispat belgesi
- Paketleme listesi

Ürünün niteliğine göre teknik uygunluk/sağlık/veterinerlik belgesi talep edilebilmektedir. Örneğin, tarım ürünlerinin ve girdilerin ithalatı, menşe ülkede verilmiş bir veteriner sertifikasının denkliğinin olmaması halinde yasaktır.

Et ve kümes hayvanı ürünleri için Tarım Bakanlığı, Ürdün'e ilk kez ihracat yapan tüm kesimhanelerin kayıt yaptırmasını şart koşmaktadır. Söz konusu ürünler için aşağıdaki belgeler talep edilmektedir:

- Kesimhane ruhsatı
- Tescil kodu
- Kalite güvence sertifikası – Uluslararası Standardizasyon Örgütü (ISO) 22000 veya Tehlike Analizi ve Kritik Noktalar (HACCP)
- Helal Akreditasyon Kurumu'ndan alınmış helal kesim belgesi

4.4 Sektörde Sevk Öncesi İnceleme

Ürdün'de uygulanan “tek pencere sistemi” kapsamında, elektronik ortamda varış öncesi beyanda bulunulması gerekmektedir. Söz konusu beyanla birlikte fatura ve menşe ispat belgesi ibraz edilmekte olup, elektronik işlemler Automated System for Customs Data (ASYCUDA - <https://asytrade.customs.gov.jo/>) sistemi üzerinden eşyanın sahibi, temsilcisi veya yerel gümrük müşaviri tarafından gerçekleştirilebilmektedir. Varış öncesi beyan, gemiyle yapılan sevkiyatlarda eşyanın varışından 72 saat önce, havayolu sevkiyatında ise 6 saat öncesine kadar yapılır. Fatura ve beyannamelerde konsolosluk veya ticaret odası onayı ise aranmamaktadır.

4.5 Sektördeki Önemli Fuarlar ve Tarihleri

Ürdün genel itibariyle bir fuar ülkesi niteliğinde olmayıp, düzenlenen fuarlar ve fuara katılım sağlayan firma ve ziyaretçi sayısı son derece kısıtlı olmaktadır.

İlgili sektör itibariyle 10-12 Ağustos 2025 tarihlerinde Amman'da “Gıda ve Gıda Teknolojileri Fuarı”nın düzenlenmesi planlanmakta olup, firmalarımızdan yeterli ilgi görülmesi halinde söz konusu fuarda bir Türk pavilyonunun oluşturulması beklenmektedir.

4.6 Sektör Firmalarına Hitap Eden ve Gerçekleştirilmesi Planlanan Ticaret Heyetleri

TİM organizasyonunda 2025 yılı son çeyreğinde Amman'da bir genel ticaret heyeti programının gerçekleştirilmesi öngörülmekte olup, programa ilişkin detaylar netleştikçe firmalarımıza gerekli bilgilendirme ve duyuruların yapılması planlanmaktadır.

4.7 Ülkenin, Ülkemiz ve Diğer Ülkelerle STA/Tercihli Ticaret Anlaşmaları Hakkında Bilgi

Ürdün 2000 yılında DTÖ'ye üye olmuş, ardından önemli ikili ve bölgesel Serbest Ticaret Anlaşmalarına (STA) imza atmış bulunmaktadır. Hali hazırda, Ürdün'ün taraf olduğu ve toplamda 52 ülkeyi kapsayan 8 adet STA aşağıda özetlenmektedir:

1. **Pan-Arab Free Trade Area Agreement (PAFTA):** 1998 yılında uygulanmaya başlanmış olup, 18 Arap Ülkesi¹ arasında taraf ülke menşeli ürünlerin serbest dolaşımında yer almasını öngörmektedir. Genel itibarıyla %40 üye ülkeler katma değer kuralı geçerlidir.
2. **USA – Jordan Free Trade Agreement:** 2001 yılında yürürlüğe girmiştir. ABD’nin imzalamış olduğu 20 STA’sından biri olarak öne çıkmaktadır. Kotasız ve gümrük vergisinden muaf şekilde Ürdün menşeli ürünlerin ABD’ye ithal edilmesine olanak tanımaktadır.
3. **Jordan- EU Association Agreement:** 2002 yılında yürürlüğe girmiştir. Ürdün ve AB üyesi ülkeler menşeli ürünlerin kotasız ve vergisiz ithal edilebilmesine olanak tanımaktadır.
4. **EFTA – Jordan Free Trade Agreement:** 2002 yılında yürürlüğe girmiştir. Tarım ürünleri hariç diğer tüm ürünlerde serbest dolaşımı öngörmektedir.
5. **Jordan – Singapore Free Trade Agreement:** 2005 yılında yürürlüğe girmiş bulunmakta olup, mal ve hizmet ticaretini kapsamaktadır.
6. **Agadir Agreement:** 2007 yılında yürürlüğe girmiştir. Mısır, Ürdün, Fas ve Tunus arasında Pan-Euro-Med menşe kurallarının işletilmesi temelinde malların serbest dolaşımına olanak tanıyan bir anlaşma olarak öne çıkmaktadır.
7. **Canada – Jordan Free Trade Agreement:** 2012 yılında yürürlüğe girmiştir. Kotasız ve gümrük vergisinden muaf şekilde ürünlerin ticarete konu olmasına olanak tanımaktadır.
8. **United Kingdom – Jordan Association Agreement:** 5 Kasım 2019’da Birleşik Krallık ve Ürdün arasında imzalanan Ortaklık Anlaşması 2021 yılının Mayıs ayında yürürlüğe girmiştir. Anlaşma ile birlikte, AB ve Ürdün arasında 1997 yılında Avrupa-Akdeniz Anlaşması ile kurulan ortaklığın getirdiği ticari kolaylıklar korunmuştur.

Öte yandan, Ürdün’ün ülkemiz ile imzalamış olduğu ve 2011 yılında yürürlüğe giren STA 2018 yılının Kasım ayında iptal edilmiştir. Söz konusu Anlaşmanın iptalinden sonra 2019 Ekim ayında Ticari ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması imzalanmış ve söz konusu Anlaşma 2021 Eylül ayında yürürlüğe girmiştir. Anlaşma kapsamında ilk Karma Ekonomik Komisyon toplantısının önümüzdeki dönemde Ürdün’de gerçekleştirilmesi öngörülmektedir.

4.8 Sektörde Standartlar

Ürdün’de kalite altyapısı ve standardizasyona ilişkin olarak “Standartlar ve Metroloji Kurumu” ile “Ürdün Gıda ve İlaç İdaresi” yetkili iki kuruluş olarak faaliyet göstermektedir.

A- Standartlar ve Metroloji Kurumu- Jordan Standards and Metrology Organization (JSMO), 2000 yılındaki 22 Sayılı Kanun ve değişikliklerine göre, mali ve idari özerkliğe sahip bir kamu kuruluşudur. Ürdün standartlarının yaklaşık %50’si uluslararası standartlara eşdeğer olmakla

¹ Cezayir, Bahreyn, Mısır, Irak, Ürdün, Kuveyt, Lübnan, Libya, Fas, Umman, Filistin, Katar, Suudi Arabistan, Sudan, Suriye, Tunus, Birleşik Arap Emirlikleri ve Yemen.

birlikte, bazı durumlarda geçerli bir uluslararası standart olmadığı için Ürdün standardı uygulanmaktadır.

JSMO'nun takip ettiği başlıca hedefler:

- Uluslararası uygulamalara dayalı olarak standardizasyon ve metroloji için ulusal bir sistemin benimsenmesi.
- Eşya, ürün ve hizmetlerin Kuruluş tarafından kabul edilen teknik düzenlemelere uygun olmasını sağlayarak Ürdün vatandaşlarının sağlık ve güvenliğini sağlamak ve çevreyi korumak.
- Yerel ve uluslararası pazarlarda rekabet güçlerini artırmak ve böylece ulusal ekonomiyi desteklemek amacıyla Ürdün Standartlarının benimsenmesi yoluyla yerel eşya, ürün ve hizmetlerin kalitesinin sağlanması.
- Tüm eşya, ürün ve hizmetlere (farmasötik ürünler, ilaçlar, veteriner ilaçları, serumlar ve aşılar hariç) ilişkin standartların ve teknik düzenlemelerin yayınlanması, onaylanması, gözden geçirilmesi, değiştirilmesi ve uygulanmasının izlenmesi.

B- Ürdün Gıda ve İlaç İdaresi- Jordan Food & Drug Administration(JFDA), yerel pazarlara sunulan ürünleri ve piyasaya sunulmaya hazırlanan ürünleri denetlemek ve bunların Ürdün teknik düzenlemelerinde veya diğer yükümlülüklerde belirtilen şart ve gerekliliklere uygun olmasını sağlar.

JFDA tarafından sağlanan hizmetler:

- Gıda ve ilaç ithal numunelerinin onay ve ruhsatlandırma için test edilmesi
- Ambalaj malzemesinin malzemenin yüzeyine uygun şekilde lisanslanması
- Gıda katkı maddeleri, dezenfektanlar ve sterilizatörlerin ithalatı ve ticareti için lisans verilmesi
- Özel gıda ve besin takviyelerinin ithalatına lisans verilmesi
- İthal gıdalara yönelik ticari izinler
- Tıbbi malzemelerin ithalatına ve dolaşımına izin verilmesi
- Farmasötik formdaki veya ilaç içeren tıbbi malzemelerin ticaretine yönelik lisans verilmesi
- Onaylı kozmetiklerin ithalatına izin verilmesi
- Tıbbi malzeme ve kozmetik hammaddelerinin ithalatına izin verilmesi

Öte yandan, Tarım Bakanlığı işlenmemiş gıda ve tarım ürünleri ile hayvancılık ürünlerine yönelik düzenleme ve denetleme yapmaktadır. Ayrıca, veteriner ilaçları ve hayvan aşıları, pestisitler, et ve et ürünleri, hayvan yemleri ve fidelerin ithalatı da görev alanları arasında yer almaktadır.

4.9 Sektörde Paketleme ve Etiketleme

Paketleme ve etiketleme işlemleri, uluslararası yönergeleri izleyen standartlar, gümrük mevzuatı ve uygulamaları ile düzenlenmektedir. Paketleme açısından, ilgili kurumlar tarafından ürün etiketine büyük önem verilmekte olup, ürünün içeriği, üretim tarihi ve son kullanma tarihi gibi ürüne ilişkin tüm bilgileri içerip içermediği kontrol edilmektedir.

Tüm etiketler Arapça olmalıdır; alternatif olarak Arapça yapışkanlı etiket de kabul edilebilmektedir. Etiketın aşağıda yer alan bilgileri içermesi beklenmektedir:

- Ürün adı
- Üreticinin adı ve adresi
- Net ağırlığı
- Etkin madde (örneğin süt tozuna eklenen vitaminler ve mineraller)
- Lot numarası ve "son kullanma tarihi" veya "tavsiye edilen kullanma tarihi"
- Menşe ülke
- İthalatçının veya Acentenin adı

Bu çerçevede, Ürdün gümrüklerinde sorun yaşanmaması için ülkemizden Ürdün'e sevkiyatlarda ürün üzerinde "Made in Türkiye" ibaresinin yazılı olmasına ihracatçı firmaların hassasiyet göstermeleri önem taşımaktadır.

4.10 Lojistik (nakliye süresi, en fazla tercih edilen taşıma modları, güzergahlar v.b.)

Ürdün'de dış ticaret taşımacılığı temel olarak kara, deniz ve hava olmak üzere üç ana taşıma modelinden oluşmaktadır. Ürdün Ulaştırma Bakanlığı'nın yakın zamanda yaptığı bir araştırmaya göre, Ürdün'ün dış ticaret akışının yaklaşık %70-75'i, ülkenin güneyinde yer alan Kızıldeniz'deki tek deniz limanı olan Akabe Bölgesi'nde gerçekleşmektedir.

Bölgesel ticarete ise ürünlerin sevkiyatı; komşu ülkelerden Ürdün'e, Ürdün dışına veya Ürdün üzerinden transit nakliyesi çoğunlukla karayolu taşımacılığı modeline bağlı olarak gerçekleştirilmekte olup, Krallığın; Suudi Arabistan, Irak, Suriye, Filistin ve İsrail'e ve bu ülkelerden kara tarafındaki sınır geçişleri ulusal karayolu sistemine entegre bir şekilde gelişmiştir.

Ürdün'de demiryolu taşımacılığının kısıtlı bir rolünün olması ve yurt içi yük taşımacılığıyla sınırlı kalması nedeniyle dış ticaret lojistiğinde bu taşıma modu alternatif olarak değerlendirilememektedir. Demiryolu taşımacılığı özelinde Ürdün'de, Osmanlı İmparatorluğu'nun 20. yüzyılın başında inşa ettiği Hicaz demiryolunun bir parçası olan, dar hatlı tarihi bir demiryolu hattı bulunmaktadır. Söz konusu hat üzerinde yerel turistik seferler yapılmaktadır. Ayrıca, bu hattın güney bölümü, Akabe Limanı'nı Krallığın güneyindeki fosfat madenlerine bağlamakta, bu madenlerden limana demiryolu aracılığıyla sevkiyat yapılabilir.

Hava taşımacılığı modeline göre ise, Ürdün'de faaliyet gösteren üç uluslararası havalimanı; Amman'da Kraliçe Alia Uluslararası Havalimanı, Akabe'de Kral Hüseyin Uluslararası Havalimanı ve Amman Sivil Havalimanı (Marka Havalimanı) bulunmaktadır. Ürdün'e ve Ürdün'den uzun mesafe dış ticaret taşımacılığı, esas olarak Amman'ın güneyinde bulunan Kraliçe Alia Uluslararası Havaalanı tarafından yönetilmekte olup diğer havalimanları bu anlamda kısıtlı bir rol üstlenmektedir.

Dolayısıyla, dış ticarete ürünlerin Ürdün'e giriş, çıkış ve transit işlemleri büyük ölçüde deniz ve kara taşımacılığı modlarına bağlı olarak gerçekleştirilmektedir.

4.11 Dağıtım Kanalları

Ürdün'de, ürün son tüketicinin eline geçene kadar toptancılar, perakendeciler ve distribütörleri içeren dolaylı dağıtım kanalları yaygın olarak kullanılmaktadır. Doğrudan dağıtım (üretici - tüketici) yaklaşımı özel ürünler için nadiren kullanılmaktadır. Ürdün'de perakende tüketim geleneksel mağazalar ve dükkanlardan alışveriş merkezi ve hiper market tarzına dönüşmekte ve Amman'da ve büyük şehirlerde büyük alışveriş merkezleri açılmaktadır. Ürdün'de on-line mağazalar ve e-ticaret platformları yaygınlaşmakta, depolama ve kargo işlemlerinde gelişme kaydedilmektedir.

Ürdün'de dış ticaret işlemlerinde (ithalat, ihracat ve transit) ürünlerin sevkiyatı için 3 ana karayolu taşıma koridoru bulunmaktadır. Bunlar:

- Kuzey-Güney-Orta koridor (Ürdün'ü Suriye ve Suudi Arabistan'a bağlamakta)
- Batı Sınır Koridoru (Suriye sınırını Akabe'ye bağlamakta)
- Doğu Koridoru (Merkezden gelen, Ma'an'ı Irak sınırına bağlamakta)

Ayrıca, Akabe Limanı üzerinden deniz taşımacılığı vasıtasıyla dünyanın pek çok yerine ürünlerin sevkiyatı gerçekleştirilmekte olup, transit ticaret kapsamında İsrail'de bulunan Hayfa Limanı alternatif bir rota olarak dış ticaret işlemlerinde tercih edilebilmektedir.

Son dönemde, Kızıldeniz'de yaşanan gerilim nedeniyle alternatif güzergahlar üzerinden taşımacılık işlemleri gerçekleştirilmeye başlanmıştır. Ürdün'ün özellikle Doğu Asya ülkeleriyle olan ticaretinde ürünlerin sevkiyatı, Kızıldeniz'de bulunan Babu'l Mendep Boğazı by-pass edilerek Birleşik Arap Emirlikleri ve Suudi Arabistan'da bulunan limanlar üzerinden transit ticaret olarak yapılmaktadır.

Kara yük taşımacılığı açısından bakıldığında, Ürdün komşu ülkelere toplam 9 kara sınır kapısı ile bağlanmaktadır. Suudi Arabistan ile paylaşılan 3 geçiş noktası (Al-Omari, Al-Durra ve Al-Mudawarah), Suriye ile paylaşılan 2 geçiş noktası (Jaber ve Al-Ramtha), Irak'la yalnızca bir geçiş noktası (Al-Karamah) ve İsrail ile 3 ortak sınır kapısı bulunmaktadır (Arap Vadisi, Kral Hüseyin Köprüsü ve Ürdün Vadisi).

Kara Taşımacılığı Düzenleme Komisyonu kayıtlarına göre, lisanslı taşımacılık şirketlerinin sayısı 2022 yılında toplam 338 iken, 2023 sonu itibarıyla 253 şirket kayıtlı şirket hali hazırda faaliyetlerine devam etmektedir.

4.12 Tanıtım ve Pazarlama

Ürdün bir fuar ülkesi niteliği arz etmemektedir. Ülkede yapılan fuar sayısı oldukça azdır ve bu fuarlara katılım sağlayan firma ve ziyaretçi sayıları düşüktür. Genelde Ürdünlü tüccarların uzun zamana dayalı geçmişten gelen ikili ticari ilişkileri satın alma kararlarında daha öne çıkmaktadır. Ülkemiz ihracatçılarının ülkeye satış yapmalarında reklam ve tanıtım faaliyetlerinin yanı sıra hedef müşteri kitlesi ile doğrudan iletişime geçip, firma ve ürün tanıtımı yapmaları satış yapılmasını kolaylaştırmaktadır.

Yine, Ürdün'de sosyal medya kullanımının yaygın olması nedeniyle bu mecralarda yapılacak reklam ve tanıtım faaliyetleri ürün talebini arttıran bir etki olacaktır. Ayrıca, ülkemiz menşeli ürünlerde Türk Malı imajının da ön plana çıkarılması ihracatımıza olumlu bir katkı sunacaktır.

Öte yandan, Ticaret Bakanlığımız koordinasyonunda ve ihracatçı birlikleri organizasyonunda gerçekleştirilen genel ve sektörel nitelikli ticaret heyeti programları kapsamında firmalarımız ilgili

muhataplarıyla birebir görüşme imkanı bulmakta olup, firmalarımızın bu gibi programlara katılım sağlamasının ikili iş ilişkilerinin geliştirilmesi açısından faydalı olduğu değerlendirilmektedir.

Bu çerçevede, 2025 yılı içerisinde TİM organizasyonunda Amman'da bir Genel Ticaret Heyeti programı yapılması planlanmaktadır.

4.13 Sektörde Tüketici /Alıcı Tercihleri ve Son Trendler

Ürdünlü tüccarlar ve tüketiciler, fiyat duyarlı yaklaşımlarıyla piyasada yer almaktadır. Bununla beraber, Ürdünlülerin çoğunun gelirlerinden daha fazlasını harcadığı rapor edilmekte ve resmi tahminlere göre yıllık gelir ve harcama arasında 1.000 JOD (1,400 USD) fark olduğu tahmin edilmektedir. Emtia grupları açısından, Türk ürünleri, piyasadaki diğer seçeneklere kıyasla yüksek kalite ve uygun fiyatları birleştirdiğinden, geniş bir ürün yelpazesi ile aranan ana ürün gruplarındandır. Ürdünlülerin % 70'inden fazlasının aylık geliri 400-500 USD düzeyindedir ve bu kesim öncelikle sadece temel ihtiyaçları için harcama yapmaktadır. Bununla birlikte, tüketim kalıpları; aile geçmişi, eğitim ve yaş gibi diğer faktörlerle birlikte değişmektedir.

Ülkemiz menşeli ürünler Ürdün halkı tarafından aranan ve beğenilen ürünler olmakla birlikte, son dönemlerde ülkemizdeki makroekonomik sorunların getirdiği maliyet artışları, özellikle tekstil, mobilya, medikal gibi sektörlerde rekabet dezavantajıyla birlikte Pazar kaybına sebebiyet vermektedir.

4.14 Sektörde Vergiler (gümrük vergisi, katma değer vergisi, özel tüketim vergisi, ilave gümrük vergisi, anti damping vergisi v.b.)

Ürdün'de gümrük uygulamalarına ilişkin temel mevzuat olarak 1998 tarihli ve 20 sayılı Gümrük Kanunu esas alınmakta olup söz konusu mevzuat 2018 ve 2019 yıllarında revize edilmiştir.

Ürdün Gümrük İdaresi tarafından, 29 Kasım 2021 tarihi itibarıyla “Ürdün Ticaret Portalı ([Jordan Trade Portal \(customs.gov.jo\)](http://JordanTradePortal(customs.gov.jo)))” isimli çevrimiçi bir uygulama hayata geçirilmiştir. Portalda; Ürdün'e ithal edilen, Ürdün'den ihraç edilen veya Ürdün üzerinden transit geçen tüm eşyaya ilişkin gümrük mevzuatı, prosedürleri ve evrakları da dahil olmak üzere detaylı bilgilere erişim imkanı bulunmaktadır.

Ürdün Gümrük İdaresi tarafından ithalat işlemlerinde;

- (i) her bir beyan kapsamında minimum 50 Ürdün Dinarı ve maksimum 500 Ürdün Dinarı olmak üzere işlem değerinin %0,2'si oranında ithalat işlem ücreti;
- (ii) transit veya yeniden ihracat işlemlerinde işlem başına 50 Ürdün Dinarı

tahsil edilmektedir. Ayrıca, gümrük bölgesinde depolanan eşya için depolama, taşıma, sigorta ve diğer hizmet ücretleri altında eşyanın kıymetinin yüzde %50'sini geçmeyecek şekilde depolama bedeli alınmaktadır.

Ürdün tarafından imzalanan Serbest Ticaret Anlaşmaları kapsamında Anlaşma imzalanan ülkeler menşeli ürünlerin tamamına yakını gümrük vergisinden muaf olarak ithal edilebilmektedir. Anlaşma imzalanan ülkeler dışındaki ülkelere ithal edilen mallar ise yürürlükteki MFN gümrük vergisi oranlarına tabidir.

Ülkemizle Ürdün arasında imzalanan ve 2011 yılında yürürlüğe giren STA 2018 Kasım ayı itibariyle iptal edilmiş olup, bu tarihten itibaren her iki ülke karşılıklı ticarete üçüncü ülkelere uygulanan gümrük vergilerini uygulamaya başlamıştır.

Öte yandan, Ürdün'de yerleşik fabrikalar tarafından üretimde kullanılacak olan hammadde niteliğindeki ürünler ise menşesine bakılmaksızın gümrük vergilerinden muaf olarak ithal edilebilmektedir.

Ayrıca, 2022 yılı başında Ürdün Hükümeti tarafından alınan bir Karar gereği, Ürdün'e ithal edilecek tüm ürünler (yerli üretimi bulunan bazı mühendislik, inşaat, mobilya ve gıda ürünleri hariç olmak üzere) %0 ve %5 oranında gümrük vergisine tabi olmaktadır. Bu Karara otomobil, alkollü içkiler, tütün ve tütün mamulleri gibi bazı ürünler dahil edilmemiştir.

Anılan Karar sonucunda ithal edilen malların yaklaşık %50'si gümrük vergisinden muaf tutulmakta, %40'ında ise %5 oranında gümrük vergisi uygulanmaktadır. Geri kalan ürünlerde ise (bazı mühendislik, inşaat, mobilya ve gıda ürünleri) 4 kategori altında %0, %5, %15 ve %25 oranında gümrük vergileri uygulanırken %25 oranında gümrük vergisi uygulanacak ürünlerin gümrük vergileri de tedrici olarak 2027 yılına kadar %15'e düşürülecektir.

Bu kapsamda, 7.193 kalem üründe 4 kategori altında gümrük vergisi uygulanmakta olup, bu ürünlerin 3.829'u gümrük vergisinden muaf olacak, 2.893'ünde %5 oranında, 222'sinde %15 oranında, 251'inde ise %25 oranında gümrük vergisi tatbik edilmektedir.

Yapılan yeni düzenleme ile beraber gümrük vergilerinde önemli bir indirim yapılmış olup, ülkemizle Ürdün arasındaki STA'nın iptali sonrası, özellikle Ürdün'ün STA imzaladığı Avrupa Birliği, ABD ve Körfez ve Kuzey Afrika Ülkelerine karşı, ülkemiz aleyhine oluşan rekabet dezavantajını kısmen de olsa gidermiş bulunmaktadır. Bu kapsamda, gümrük vergi oranlarında yapılan düzenleme ihracatımızı müspet yönde etkilemiş ve 2022 yılı itibariyle dış ticaret hacmimiz 1 milyar ABD Doları seviyesine ulaşmış, 2024 yılında bu seviye aşılıarak 1 milyar 140 milyon dolar ile en yüksek değerine ulaşmıştır.

Öte yandan, Ürdün tarafından uygulanan gümrük vergilerine gümrük tarife pozisyonu bazında aşağıdaki adresten ulaşılması mümkündür. Site Arapça olmakla beraber online çeviri yapan Google Chrome gibi internet tarayıcıları ile kullanılabilir.

<https://services.customs.gov.jo/JCcits/sections.aspx>

- İç Vergiler ve Oranları

Ürdün'de toplanan ve her biri kendi kanunlarına tabi olan çeşitli vergiler bulunmaktadır. Genel olarak **satış vergisi (KDV)** % 16 düzeyindedir.

Kurumlar vergisi sektöre göre değişmektedir:

- Bankalar %35,
- Telekom %24,
- Sanayi %20,
- Diğer sektörler %20.

Gelir vergisi de yıllık elde edilen gelire göre %5-30 arasında değişmektedir. İthalatta ise özel hizmetler ücreti altında % 5 vergi uygulanmaktadır.

Ayrıca, Ürdün'deki diğer bazı vergiler arasında, %15 emlak ve arazi vergisi, %2 eğitim vergisi ve otel ve restoran işletmelerinde ödenen % 10 hizmet vergisi yer almaktadır.

5. Sektörde İhracatçılarımızı Bekleyen Fırsatlar (Örnek: artan talep, e-ticaretin yaygınlaşması, ülkemizle yapılan Serbest Ticaret Anlaşması v.b.)

Son dönemlerde Gazze'de devam eden savaş nedeniyle Ürdün'de aktif bir şekilde boykot uygulanmakta ve tüketim tercihlerinde doğrudan etkili olmaktadır. Bu kapsamda, boykot edilen yabancı markaların yerine yerli veya Türk menşeli ürünler tercih edilebilmektedir. Bu durum, firmalarımıza görece avantaj sağlamakta olup, Ürdün pazarına girişte ve pazarda tutunma aşamasında kolaylık getirmektedir.

Öte yandan, Suriye'deki mevcut gelişmeler Türkiye-Suriye-Ürdün arasındaki ticaretin yeniden canlanmasına imkan tanımakta olup, karayolu ile hızlı ve daha az maliyetli sevkiyatın mümkün olmasıyla birlikte özellikle hızlı tüketilebilir gıda ürünlerinin ticaretinde bölge ülkeleri arasındaki ticarete artış yaşanması beklenmektedir.

6. Sektörde İhracatçılarımızı Bekleyen Tehditler (Örnek: yoğun rekabet ortamı, korumacı politikalar, tüketici tercihlerinde farklılıklar, ekonomik dalgalanmalar, siyasi istikrarsızlık v.b.)

Bölgede yaşanan sorunlar Ürdün ekonomisini doğrudan etkilemektedir. Yıllardır yoğun göçe maruz kalan Ürdün önemli bir mülteci nüfusu barındırmakta olup, ülkenin kaynaklarının kısıtlı olması nedeniyle bu durum zaman zaman ülke ekonomisinde dalgalanmalara sebep olmaktadır. Özellikle su kaynaklarının kısıtlı olması, enerjide dışa bağımlılık ve tarımsal üretim alanlarının dar olması gibi etkenler gıda üretimini olumsuz etkilemekte, tamamen dışa bağımlı hale getirmektedir. Gelir kaynaklarının yeterli olmaması nedeniyle dış yardımlara bağlı olarak ekonomi stabil tutulmaya çalışılmaktadır.

Tüm bu olumsuzluklar, halkın alım gücünü düşürmekte, ürün tercihlerinde fiyat hassasiyetine sebep olmaktadır. Ülkemizde son dönemde artan üretim ve girdi maliyetleri nedeniyle ihraç edilen ürünler Ürdünlü tüketicilerin fiyat beklentilerinin üzerinde kalabilmekte olup, firmalarımızın bu noktada doğru ve makul fiyatlama yaparak piyasayı iyi takip etmesi önem arz etmektedir.

7. Genel Değerlendirme

Ürdün, küresel gıda fiyatlarındaki artış ve çevresel sorunlara karşı direnç geliştirmek için güçlü sosyal güvenlik ağları, artırılmış yerel üretim kapasitesi, stratejik stoklar ve uluslararası işbirliklerine odaklanmalıdır. Ayrıca, uzun vadeli gıda güvenliğini sağlamak için tarımda sürdürülebilir yöntemler ve ekonomik kalkınma projeleri kritik önem taşımaktadır.

Son yıllarda gıda fiyatlarındaki küresel artış, özellikle ithalata bağımlı ülkeler için ciddi bir tehdit oluşturmaktadır. Ürdün gibi ülkelere, bu fiyat artışlarının hem ekonomik hem de sosyal etkileri gözle görülür şekilde artmaktadır.

- **Tahıllar:** Küresel piyasalarda buğday ve mısır gibi temel tahılların fiyatlarında **%10 ile %16.3** arasında artış görülmüştür.

- **Bitkisel Yağlar:** Ayçiçek yağı, soya yağı gibi ürünlerde fiyat artışı **%20** seviyelerine ulaşmıştır.
- **Şeker:** Şeker fiyatlarında küresel ölçekte **%12.1** oranında bir artış yaşanmıştır.
- **Kırmızı Et ve Hayvansal Ürünler:** Küresel kırmızı et fiyatları **%10** artarken, süt ve süt ürünlerinde de benzer bir artış gözlenmiştir.

Ürdün, temel gıda ürünlerinde yüksek ithalat oranlarına sahip bir ülkedir. Bu nedenle küresel fiyat dalgalanmalarından doğrudan etkilenmektedir.

- **Tahıl İthalatı:** Ürdün, tahıl ihtiyacının büyük bir kısmını ithalatla karşılamaktadır. 2021 yılı itibarıyla toplam buğday ithalatının %60'ı Romanya, %23'ü Rusya ve %9'u Ukrayna'dan sağlanmıştır.
- **Bitkisel Yağlar:** Ayçiçek yağı ve diğer yağlarda yaşanan küresel fiyat artışları, Ürdün'deki tüketicilere daha yüksek maliyetler olarak yansımıştır.
- **Şeker ve Şekerleme:** Şeker fiyatlarının küresel artışı, yerel tüketim alışkanlıklarını ve harcamaları etkilemiştir.

Sonuç olarak, gıda sektörü özelinde bakıldığında, Ürdün pazarının ihracatçılarımız için önemli bir potansiyel barındırdığı değerlendirilmekte olup, ilgili sektör kuruluşlarımızın firmalarımızın ilgisini buraya yönlendirmesi, Ürdün'ün Bölge'ye açılan bir hub noktası olarak görülerek diğer pazarlara açılım sağlanması, mevcut karşılıklı vize muafiyeti ve cazip uçuş alternatiflerinden faydalanılarak ülkeye sık sık ziyaret gerçekleştirilmesi, firmalarımızın her türlü bilgi ve destek temini için Ticaret Müşavirliğimizle irtibat ve koordinasyon sağlaması faydalı olacaktır.